

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
OCAK 2020 - SAYI 137

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
TUNAHAN KANICI - EMRE BOYACI
Yayın Danışmanları SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAİL GÜR - KEMAL AYDIN
MURAT SAFRAN
Reklam HÜSEYİN GÜNEY
Web AURORA BİLİŞİM
Hukuk Müşaviri Av. ALİ ÇAVUŞOĞLU

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicallibrary.org

YÖNETİM YERİ

Alemdar Mah. Divanyolu Cad. İncili Çavuş Sokak No 9A
Sultanahmet - Fatih / İSTANBUL

BASKI VE CİLT

Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 52
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Matbaa Sertifika No 16384

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA BAYII

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90 - Fax. +49 221 690 589 29
avrupa@yedikita.com.tr

BATI AVRUPA BAYII

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergiye gönderilen yazılar, yayınlansın yahut yayınlansın iade edilmez. Dergimiz yazılar üzerinde gerekli müdahaleyi yapma hakkına sahiptir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Dergide yayınlanan yazı ve reklamların her türlü mesuliyeti yazarlarına ve sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad.
No: 52 Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
abonemerkezi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i t y / yedikitadergisi

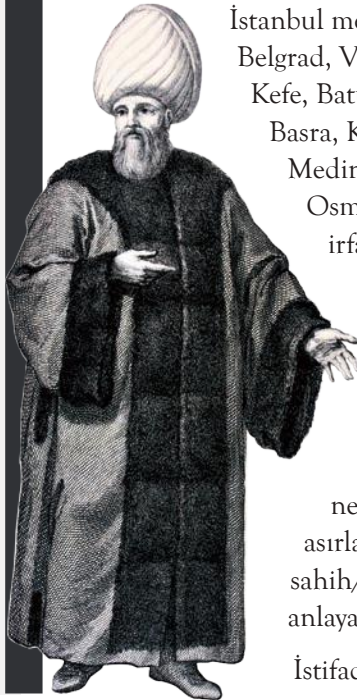
Yedikitadan...

İslâmiyet'le yoğrulan Osmanlı kültür ve medeniyeti, Asr-ı Saadet'ten itibaren silsile yoluyla Selçuklulara kadar ulaşan dinî, ilmî, siyasî, askerî ve iktisadî birikim üzerinde yükselmiştir. Ve Osmanlılar zamanında, diğer pek çok noktada olduğu gibi hususiyle de terbiye-tahsil, eğitim-öğretim konusunda ciddi bir tekâmül yaşanmıştır. Bu ilerlemenin temel taşı, kılcal damarlar gibi en ücra köşelere kadar yayılarak Osmanlı coğrafyasını besleyen ve yetiştirdiği nesillerle göz kamaştırılan medreselerdir.

Medreselerdeki temel düsturu ise şu cümle özetler: İlim, sûtürdan değil; sudûrdan gelir. Yani, esasında ilim satırlardan satıra değil; sadırdan sadra, gönülden gönüledir.

Bugün zihinlerdeki genel kabulün aksine medreseler sadece âli (yüce/dinî) ilimlerin okutulduğu mekânlar olmamış; doktor, hâkim, matematikçi, mühendis, astronom gibi toplumun ihtiyaç duyduğu personeli de yetiştirmiştir.

İstanbul merkez olmak üzere Bosna, Budin, İşkodra, Belgrad, Varna, Edirne, Bursa, Konya, Diyarbakir, Kefe, Batum, Ahıska, Şam, Kahire, Halep, Bağdat, Basra, Kudüs-i Şerif, Mekke-i Mükerrerme, Medine-i Münevver... Sadece düşünsek; Osmanlı mülkünün dört bir tarafında ilim-irfan ateşinin hiç sönmediği şu şehirleri sadece düşünsek bile havsalamız, idrakimiz zorlanır. Hâlbuki ecdadımız bunu bizzat yaşadı. İlim yolunda bu şehirler arasında mekik dokuyan âlimler oldu. İlim, her biri yıkılmaz birer sütun olan medreseler vasıtasıyla nesilden nesile taşındı. Devlet, bu direkler üzerinde asırlarca payidâr oldu. Sahası ne olursa olsun sahih/doğru bilgi, hâlâ aynı degere sahip; tabii anlayabilenler için...

İstifadeli okumalar dileriz.

içinde

O C A K 2 0 2 0
sayı

137

16

İLMİN YIKILMAZ DİREKLERİ MEDRESELER

SONER DEMİRSOY - AHMET TEMİZ
SELMAN SOYDEMİR - VEYSEL SEKMEN

ekiler

6

AYIN GÜNÜ
YUNUS EMRE BOZOK

8

RESİMLİ TARİH
AHMET APAYDIN

10

MALUM OLA KI
EMRE BOYACI

12

**SADRAZAMIN
5 GÜNLÜK SALTANATI**
KAYIHAN ÇAĞLAR

48

ÂNIN HİKÂYESİ
TUNA SER

50

**ORYANTALİSTLERDEN
MUKADDESATA
BİLİMSEL(!) TAHRİBAT**
PROF. DR. MEHMET ERDEM

56

TARİH AMBARI
MUSTAFA DEDELER

58

**ANADOLU'DA BİR MÜSLÜMAN
MOĞOL KUMANDAN**

EMİR BULARGU

ARŞ. GÖR. ARİF DEMİRER

65

BERCESTE

66

İSİMDEN MÜSEMAYA
MEHMED BAĞ

68

**DÖRT ASIRLIK İKİNCİ
BAYEZİD DARÜŞŞİFASI**
YASİN ODABAŞI

72

TARİHTEKİLER
EMRE BOYACI

76

TESTGÂH
AHMET SARBAY

78

BULMACA
SELMAN ASLAN

OSMANLI'NIN HAÇLILARA İLK DARBESİ SIRPSINDIĞI ZAFERİ

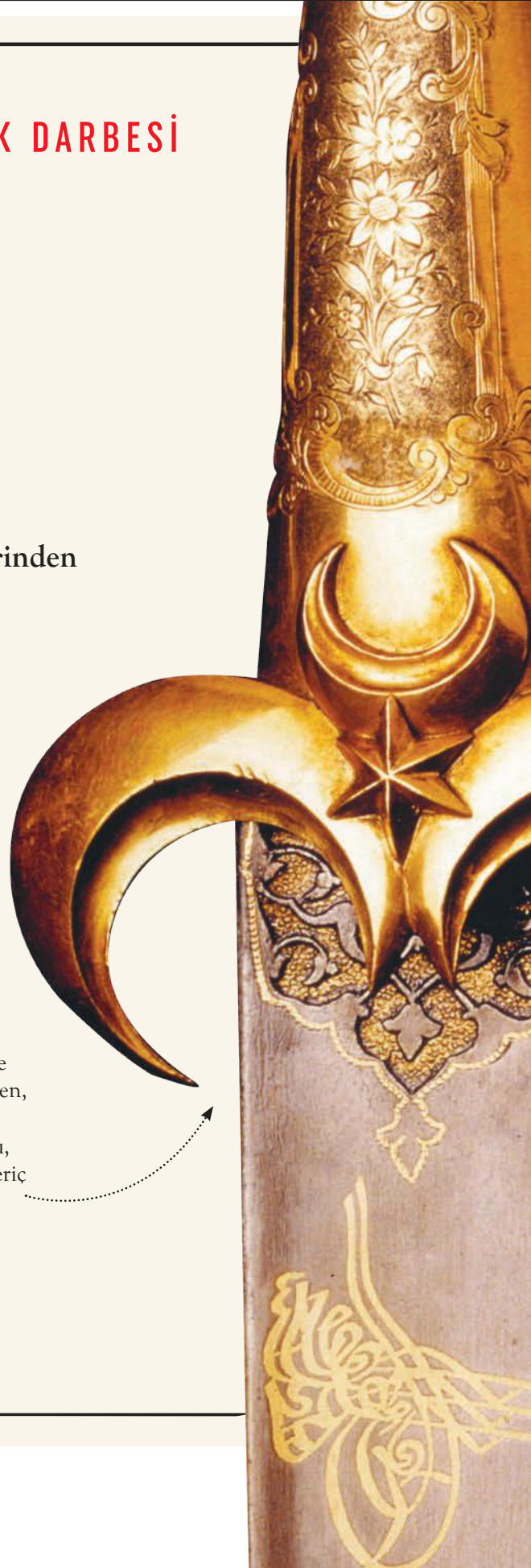
TARAFLAR

Macaristan, Sırbistan, Bosna ve Bulgar Krallıkları, Eflak ve Boğdan Prenslüklerinden müteşekkil Haçlı Ordusu
(60 bin ila 80 bin asker)

Osmanlı Devleti (10 bin asker)

Papa 5. Urban'ın teşvik ve tahrikiyle meydana getirilen, Macar Kralı 1. Layoş'un idaresindeki Haçlı ordusu, Edirne yakınlarındaki Meriç Nehri'ne kadar ilerledi.

Zafer kazanacaklarından emin olan düşman kuvvetleri, hiçbir emniyet tedbiri almadan ordugâha yerleşmiş, zevk ü sefa ediyorlardı. Keşif için gönderilen Hacı İlbeyi, Haçlıların bu durumundan faydalanarak gece vakti ânî bir baskın düzenledi.

Düşmanın çoğu kılıçtan geçirildi. Can havliyle kaçabilenler ise Meriç Nehri'nde boğuldu. Macar Kralı ile Ulah hâkimi hariç bütün kral ve prensler de ölümler arasındaydı.

Osmanlı tarihinde müttefiklerin büyük bir kısmını meydana getiren Sırp'ların sindirilmesi sebebiyle bu savaşa Sırp'sındığı adı verilmiştir.

Bu zaferle birlikte Batı Trakya, Osmanlı için güvenli hâle geldi. Balkan fütuhâtı hız kazandı ve Bulgarlar, Osmanlı'ya tâbi bir devlet oldu. Pek bilinmeyen ise o tarihlerde kısa süreli de olsa başşehir olan Dimetoka'daki idare, Edirne'ye taşındı.

ÇOK ESKİLERE GİTMEK VE HİVE

Orta Asya'nın kalbi, Özbekistan'ın kadim şehirlerinden biridir Hive. Sayısız medreseleri, mavi kubbeleri, birbirinden güzel tarihî eserleri ile mühim bir medeniyet merkezidir aynı zamanda.

712 senesinde Abbasîler tarafından fethedilen şehir, 9. asırda Samanîlerin idaresine geçti. 1221 senesinde Moğollar tarafından tamamen tahrip edildi. 1388 senesinde, Emir Timur'un idaresi altına girdi. 16. asırda kurulan Hive Hanlığı tarafından uzunca bir süre başkent olarak kullanılan şehir, 1873'te Rusların kontrolüne geçti. Ta ki Sovyetler dağılıncaya dek.

Etrafı, topraktan yapılmış surlarla çevrili kadim şehrin, bir zamanlar tüccarların, sanatçıların ve âlimlerin dolaştığı dar sokaklarında dolaşırken birkaç yüzyıl önceye gidebilir, bazen bir minareyi, bazen bir mihrabı veya boydan boya bütün bir duvarı süsleyen mavi, turkuaz ve yeşil tonlarında çini desenleri incelerken mest olabilirsiniz.

Hive, özellikle bozulmamış tarihî dokuya sahip şehirleri gezen seyyahların ziyadesiyle dikkatini celbeden şehirlerden biri.

EN ÂLİ RÜTBE İLİM

VEYSEL SEKMEN

**İslâm tarihindeki
ilk medrese
modeli, Mescid-i
Nebevî'deki
Ashab-ı Suffe'dir.**

Medreseler,
müdrerris,
devlet adamı
ve adalet
mensuplarını
yetiştirmek
maksadıyla
kurulmuştur.

Bir müdrerris, ilk rütbeden son
rütbeye kadarki ilmiye yolunu
25-30 yılda alır, bu yola kat'ı
meratib denirdi.

Anadolu'da
yapılan ilk
medrese,
Niksar
Yağıbasan
Medresesi'dir
(1152).

**Nizâmiye
Medreseleri,
İslâm tarihinin
muntazam
teşkilatlı
ilk eğitim
kurumudur.**

Müdrerrisler, bir
medresede ortalama
3 yıl vazife yapardı.
Ancak klasik devir
sonrasında bu
düzen bozulmuştur.

Osmanlı medreselerinde
dersler, genellikle
sabah namazından
sonra başlar, öğleye
kadar sürerdi. Öğleden
ikindiye kadar ders
yapılmaz, ikindi
namazından sonra
ikindi dersleri başlardı.

Nizamiye Medreseleri'nden
önce Kayrevan, Zeytüne ve
İşbiliye gibi İslâm coğrafyasının
muhtelif yerlerindeki
medreselerde yüksek ilim
tahsili yapılmaktaydı.

Medreselerde günlük 4-5 ders okutulur, müderrisler ise haftada 4 gün derse girerdi.

Medreselerde en az 20 talebe bulunur, her bir medrese odasında genellikle 2-3 talebe kalırdı.

Müderrisler, bir medreseden diğerine terfi ederken önce İstanbul'a gelmek ve burada bir müddet -bazen bir yıl ve bazen daha fazla- beklemek zorundaydılar.

Kadı olmak için Sahn-ı Semân'dan ve inşasından sonra da Süleymaniye Medreseleri'nden mezun olmak şarttı.

Eğitim ücretsizdi, talebenin her türlü ihtiyacı, vakıflar vasıtasıyla karşılanırdı.

Sahn-ı Semân ve Süleymaniye gibi ihtisas medreselerinde eğitim süresi 3-5 yıl arasında değişirdi.

Tahsilini tamamlayan talebeye icazetname (diploma) verilirdi. Medresede hoca olarak devam edebilmek için 7 sene mülâzemet için beklerdi. Ardından ruûs imtihanına girer, ruûs beratı alırdı.

1914'te İstanbul'da toplam 185 medrese bulunurken günümüze sadece 90 tanesinin binası ulaşabilmiştir.

Mülâzemet bekleyen müderris adayı, bir müderrisin yanında, ona yardımcı olarak çalışırdı. Müderrislik kadroları boşaldıkça, sırası gelen mülâzımlardan atamalar yapılırdı.

Sıbyan mektebine 5-6 yaşlarında gidilir, 4 sene sürerdi. Medreseye başlama yaşı ise 12-30 yaş arasında değişirdi.

19. asra kadar sadece İstanbul'da 500'ün üzerindeki medresede eğitim yapılıyordu.

Medrese Kadrosu

Tedris (öğretim)

Müderris (ders veren hoca), müid (müderris yardımcısı)

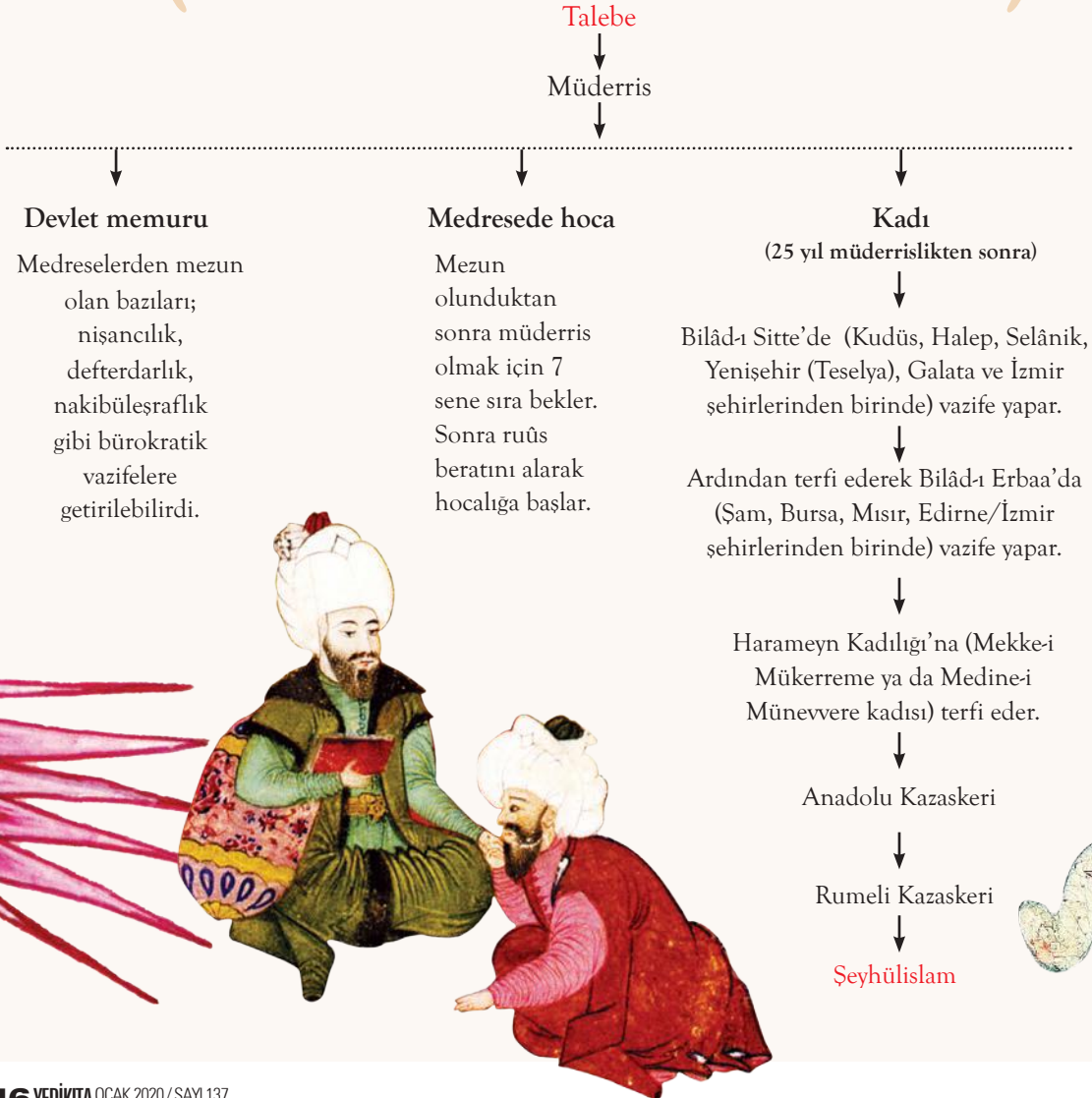
İdari

Vakıf mütevellisi ve ona bağlı kâtip, câbi (medreseye ait vakıf gelirlerini toplayan), câbi kâtipi, mutemed ve noktacı.

Hizmetli

Hafız-ı kütüb (kütüphaneci), bevvâp (kapıcı), ferrâs (temizlikçi), kennas-ı helâ (tuvalet temizlikçisi), siraci (kandilci)

TALEBELİKTEN ŞEYHÜLİSLAMLığA

BİR ÂLİMİN İLİM YOLCULUĞU

İlim, “sutürdan değil, sudürdan” öğrenilse de Müslüman dünyasında âlimlerin ilim öğrenmek için farklı yerlere seyahat etmeleri gelenektir. Bazen bir bilginin doğruluğunu teyit ettirmek için aylarca yolculuk yapılırdı. Bu ilim yolculuğu yaklaşık 30 seneyi bulabiliyordu. Ziyâuddin Ebû Muhammed Abdullah bin Muhammed bin Abdullah el-Ahîskavî de (v. 1803) ömrünü yollarda geçiren âlimlerden birisidir.

1751 tarihinde başlayan ilim seyahati, 1778'e kadar devam etmişti. Bu 27 yıllık ilim yolculuğunun güzergâhı ise şöyledir:

Ahıska > Kars > Erzurum (Kalikala) > Amid (Diyarbakır) > Halep > Lazkiye > Kıbrıs > Dimyat (Mısır) > Kahire > İstanbul > Edirne > Saraybosna > Belgrad > Vidin > Urusçuk > Varna > İstanbul > Kudüs > Yafa > Kudüs > Halilurrahman > Kudüs > Şam > Mekke > Medine > Şam > Beyrut > Kıbrıs > Akdeniz Adaları > İstanbul

(Cevat İzgi, Osmanlı Medreselerinde İlim, C. 1, S.115, İstanbul 1997)

ânın hikâ- yesi

TUNA SER

آنک چکاییری

KIŞI KAR(A) BİLMEMEK

Bırakın radyo ve televizyonların karın beyazına kara çalan haberlerini. Eskilerin her mevsimin kıymetini bilip; karı, yağmuru, güneşi nimet saydıkları bakış açısına sahip olun.

Bu pencereden hayata çok daha güzel ve mutlu baktığınızı göreceksiniz.

Şimdi sizi kendinizi iyi hissedeceğiniz 1934 kışı

İzmit'inden bir kare ile başbaşa bırakıyoruz.

Arka planda karlar altında şehir manzarası,

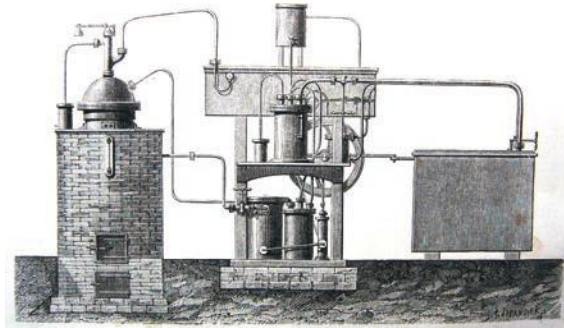
ön tarafta ise karın ve manzaranın keyfini

çıkaran birkaç kışsever çocuk...

OTOMATİK SOĞUK HAVA MAKİNASI

Evimizin olmazsa olmaz eşyalarından birisidir buzdolabı. Buzdolabının icadı için çok uzun süre geçmesi gerekti. Eskiden, buz gibi bir yudum suyu, kaynağından gürül gürül akan pınarda bulabilirdiniz. Yiyeceklerin uzun süre taze kalmasında en eski metot, serin ve nemi az yerlere et asılarak çürüme sürelerinin gözlemlenmesiydi. Yiyecek-iceceklerin, evin avlusunda açılan kuyularda serin tutulması usulü de kullanılmıştır. Zamanla, evlerin bodrumlarında, hususî bir havalandırma tekniği ile inşa edilen kilerler, buzdolabı vazifesi gördü. Günümüzde, Selçuklu ve Osmanlı devrinden kalma tarihî evlerde, bu odaları görmek mümkündür. Yüksek dağlarda bulunan karların haricinde, yer mahzenlerinde biriktirilen karların üzerini örterek karı uzun süre saklamak mümkündür. Bu karlar, sıcaklar bastırınca at arabalarıyla şehre satılmaya götürülürdü. İstanbul'da Katırcı ve Zulmet dağlarından getirilen kar ve buz, Eyüp'teki karlıklarda samanla örtülerek saklanırdı. Buradan, hanedan mensuplarına, devlet

adamlarına, tekke ve sebillere ihtiyaçlarına göre buz verilirdi. 1903'te İstanbul Belediyesi ile İngiltereli Corc Arturbikr'e, soğuk hava mahzenleri inşa ve işletme izni verildi. Çok geçmeden Bomonti Kardeşler, Feriköy'de buz fabrikası kurarak İstanbul'un buz ihtiyacını karşılamaya başladılar. Kurduğu soğutma düzenegini paraya ceviren, yani buzları satarak para kazanmaya ilk başlayan ise ABD'de Alexander C. Twinning oldu (1856). Buzdolabı, evlere ve ticarethanelere 1910'lu yıllarda girmeye başladı. Türkiye'ye girişi ise 1930'lu yılları bulmuştur. Yayınlanan ilk reklamlarda "otomatik soğuk hava makinası" ile buz elde etmenin kolaylığı övülmektedir. Çok geçmeden, Frigidaire marka buzdolapları ithal edilmeye başladı ve bizde buzdolabı uzun süre "frijitör" olarak anıldı.

**Sınırları aşarak
dünyanın büyük
bölgelerinde
konuşulan,
anlaşılan
yahut geçerli
olan dile
"Lingua Franca"
dendiğini;
günümüzde
dünyanın belli
bölgelerinde
İngilizce,
Fransızca ve
Rusçanın lingua
franca olduğunu;
Türkçenin ise
1900'lerde
Balkanlar'da,
Hicaz bölgesi ve
İran'da lingua
franca olduğunu...**

**BİLİYOR
MUYDUNUZ?**

SÖZLERİN ASILLARI

ÇARŞAMBA PAZARINA DÖNMEK

(Karmakarışık, dökük saçık, darmadağınık hâle gelmek, mahvolmak...)

Bu tabir, Osmanlı devrinde mahalle aralarına kurulan büyük pazarlardan kalmadır.

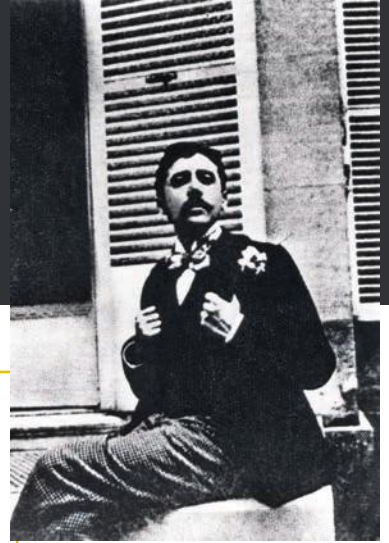
O devirlerde dört idarî bölüme ayrılmış olan İstanbul'da haftanın belirli günlerinde belirli semtlerde geniş pazarlar kurulurdu.

Çarşamba günleri, Fatih Camii'nin avlu duvarından Yavuz Selim Camii'ne kadar inen, ana ve yan sokaklara kurulan büyük pazar oldukça kalabalık, bir o kadar da düzensizdi.

Pazarlar, günümüzde -yeri kısmen değişmiş olsa da- kurulmaya devam etmektedir ve eskiden olduğu gibi halk tarafından rağbet görmektedir.

SON TASHİH

Fransız yazar Marcel Proust, ölümünden kısa bir süre önce uşağını çağırarak, yazdığı son romanındaki kahramanlardan birinin ölümünü tasvir ettiği sayfaları getirmesini ister. Yazar, uşağının şaşırarak baktığını görünce, ona şöyle der: "Şimdi ölmek üzereyim; bu yüzden gerekli tashihleri yapabilirim."

PARA İÇİN

Avusturya memurlarından bazıları, Bihke sancağında vaki olup daima Hırvatistan ahalisiyle karışmış bulunan Boşnak serhadlilere:

"Siz asker yazılmaya rıza göstermişsiniz. Hâlbuki Devlet-i Aliyye malî sıkıntı yaşamaktadır, size aylık veremez." diye bu karardan vazgeçirmeye çalıştıklarında onlar şu cevabı verir:

"Para için askerlik etmek bizim dinimize yakışmaz. Biz, askerlik vazifesini din ve devletimiz için ifaya borçluyuz. Eyalet erkânı (ileri gelenleri) böyle münasip görmüşler. Dört kaza müftüleri de fetva vermiş. Biz, ondan döneceyiz."

Kars Kalesi

Fotoğraf: shutterstock

Hat: Osman Yiğit

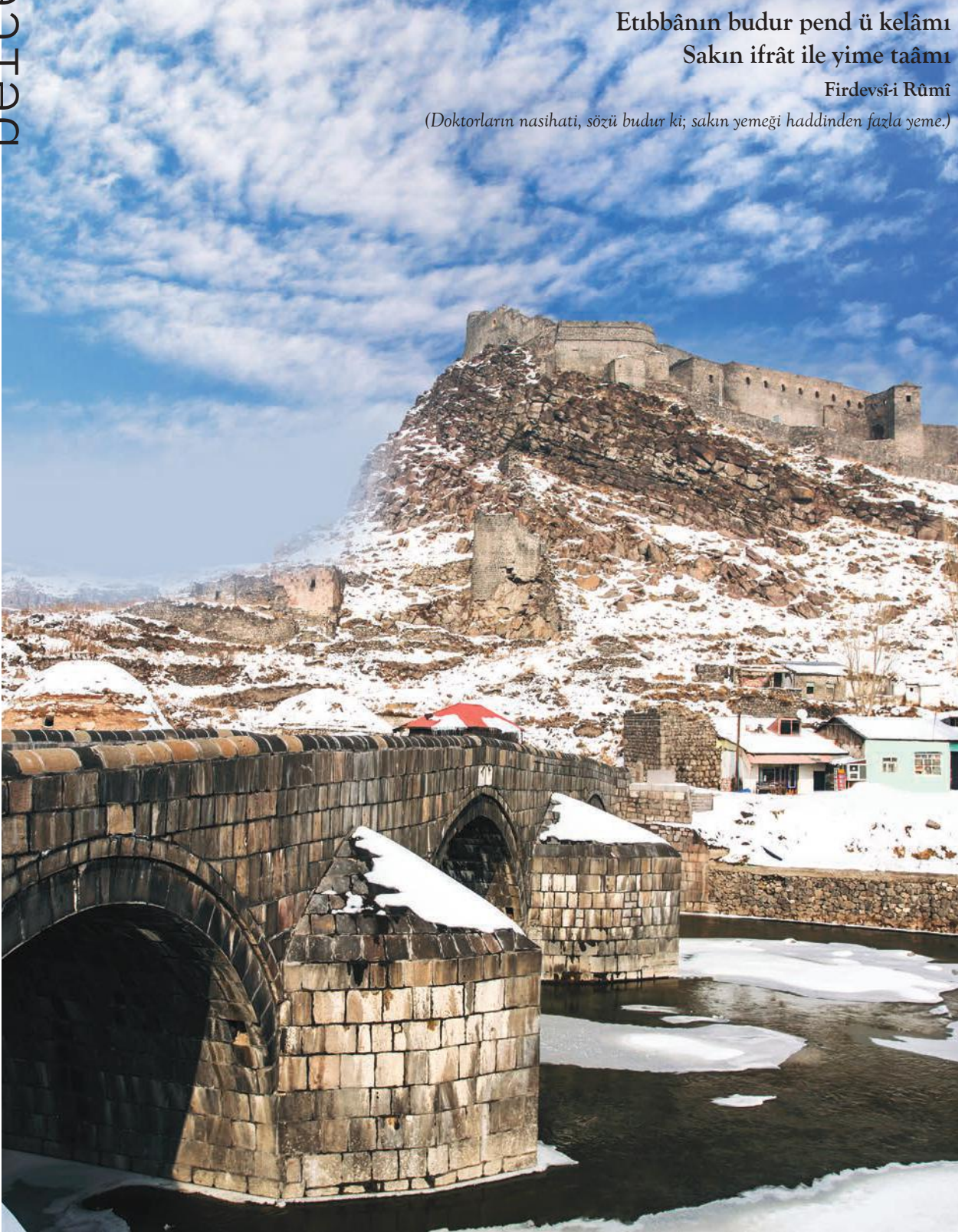
اطبائناك بودم ريندو كلامي
صاقين اولاد ايلنه طعمي

Etibbânın budur pend ü kelâmı

Sakin ifrât ile yime taâmı

Firdevs-i Rûmî

(Doktorların nasihati, sözü budur ki; sakın yemeği haddinden fazla yeme.)

bir alamet

GIYAR

غيار

Gıyar kelimesi, غ-ي-ر kökünden türemiştir ve lügatte “ayrı, ayrılma, başka, öteki” manalarına gelir. İstilahta ise İslâm devletinde yaşayan gayrimüslim tebaanın, taşımaya mecbur olduğu alametleri ifade eder. Buna göre, İslâm devletinin hükmü altında yaşayan gayrimüslimler, dışarıda kendi dinlerini belli edecek kıyafetlerle dolaşmak zorundadırlar. Bu muamele, Hz. Ömer (r.a.) devrinden itibaren başlamış ve takip eden yüzyıllar içinde genişleyerek uygulanmıştır. Emevîler, Abbasîler ve sonraki asırlarda Selçuklular, Osmanlılar da gıyar ile ilgili kanunlar belirlemiş, toplumun sosyal yapısını böylece tanzim etmişlerdir.

Gıyar, başlarda elbiselerin omuz kısmına dikilen farklı renkte bir alameti ifade ediyordu. Daha sonra zünnar, kemer, şapka gibi Yahudi ve Hıristiyanların kullandıkları tüm kıyafet ve aksesuarları hatta belli başlı gayrimüslim âdetlerini de içerir oldu. Öyle ki gayrimüslimlerin hamam kıyafetleri dahi farklı idi. Bir gayrimüslime, Müslüman elbisesi giymek ve İslâm alametleri taşımak, kesin olarak yasaklanmıştı. Fakat bu yasak, tek yönlü değildi. Aynı muamele, Müslümanlar için de geçerliydi. Müslümanlar da İslâm ile müşerref

olmanın sorumluluğunu, kıyafeti, saç, sakalı ve yaşayışıyla yerine getirmek durumundaydılar.

Gıyar, sahil ve asırları şamil bir uygulamaydı. Bugünün insanı, gıyar muamelesinin hikmetini ve yüzyıllar süren nizamî kudretini anlamakta güçlük çekebilir. Fakat azim devletlerin böyle titiz uygulamalarla büyük kitleleri bir arada tuttuğunu ve toplumsal düzeni böylece tesis ettiğini düşünmek gerekir.

bir sanat

TEZHİP

تذهیب

Lügatte, “altınlamak, yaldızlamak” manasına gelen tezhip, yazma eserler ve hat levhalarını süslemek için geliştirilen süsleme sanatıdır. Tezhip için saf altın ezilir, öyle ki fırça ile sürülecek hâle gelir. Tezhip sanatçısı yaptığı süslemeyi, altın tozuyla boyar. Yanına başka renkler katsa da süslemenin temelini altın tozu oluşturur. Tezhip sanatının adı, bu altın sürme işinden gelmektedir. Tezhip sanatçısına, müzehhip denir. Bir müzehhip ince ince çalışır. Fırçası pek narindir. Motifleri küçük küçük, nizâmî ve ahenk içindedir. Çiçekler, dallar ve yapraklar, müzehhibin elinde üslup bulur, dönüşür ve başka bir ahenge kavuşur.

Çiçeklerin tabiattaki hâlinin müzehhip eliyle stilize edilmesine, “Hatâyî Üslubu” denir. Ki Hatâyî üslubuyla muntazam motifler elde edilmektedir. Fakat 16. asrın büyük sanatkârı Müzehhip Kara Memî'nin adıyla anılan bir üslup daha vardır. Kara Memî gül, lale ve karanfili, dalı ve yaprağıyla tezhipleyerek başka bir eda yakalamıştır. Kara Memî'nin fırçasında sadece çiçekler değil, servi gibi ağaçlar da yer almaktadır. Sonraki asırlarda çizimler daha gerçekçi kullanılmış ve motiften çok minyatüre

benzeyen şükûfeler ortaya çıkmıştır. Tezhipte tek motif türü, çiçekler değildir. Hayvanlar da süsleme unsuru olarak kullanılmıştır. En çok kullanılan desen simurgtur . Tamamen hayal ürünü olan simurg (ankâ), sanatkârın, hünerini dilediği gibi sergilemesini sağlar. Fakat müzehhipler geyik, ceylan, pars, kuş, balık ve leylek gibi canlıları da kullanmışlardır.

Bunlar dışında tezhipte halkârî, rugânî, rûmî ve münhanî gibi süsleme biçimleri de vardır. Tezhip, sanatkârına geniş süsleme imkânları sağlayan ağır ve zengin bir sanattır. Sabır ve sebat ister. Hüner ve gayret ister.

Tezhip gösteriş değil, azamettir. Tezhip öyle latifdir ki altın tozuyla bezenmiş olan sayfalarda aşırı ve aykırı tek harekete dahi rastlanmaz. O, hürmet ve muhabbet göstermenin veciz hâlidir. Tarih boyunca yazma eserlerin sayfalarını, hat levhalarını, panoları ve hatta fermanları tezhip ile bezeyen aziz ecdadımız, kâğıda ve ilme hürmetini tezhip ile göstermiştir.

Kahramanlar Geçidi

Tarihimizin her devri, kahramanlarla ve kahramanlıklarla doludur. İngiltere'nin Lundy Adası'ndan Güney Kore'nin Kunuri'sine, Moskova steplerinden Çanakkale'ye destan yazan, ismini bildiğimiz bilmediğimiz niceleri vardır. Onları hayırla yâd etmek için, içlerinden bazılarını test sorularımızın arasına gizledik. Bakalım hatırlayabilecek misiniz?..

1- Nene Hatun, 93 Harbi (1877) esnasında Ruslara karşı Erzurum'da savaşır. Silah kullanır, yara tımar eder, çorap diker, yeri gelince kurşun sıkar. Neticede Ruslar geri dönmek zorunda kalır. Aradan yıllar geçer, ninemize "Ne yiyip ne içersin?" diye soran olmaz. Garip, mahzun bir şekilde yaşarken bir ses duyar; "Nene Hatun aç kapıyı!" diye... Kapıyı açtığında bir de ne görsün; yetkili yetkisiz bir sürü kalabalık... Nenemiz pek kıymete binmiştir. Bilin bakalım kalabalığın önünde kim vardır?..

- a- ABD Genelkurmay Başkanı Matthew Ridgway
- b- Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Şükrü Kanatlı
- c- 3. Ordu Komutanı Orgeneral Nurettin Baransel
- d- Hepsi

2- İranlılar, Osmanlı sınır boylarını ateşe verir. Kuzeyde Revan, güneyde Bağdat'ı zapt eder. Sultan Dördüncü Murad Han, hasta olmasına rağmen sefere çıkar. Önce Revan'ı, sonra Bağdat'ı Safevilerin elinden kurtarır. Orduda Genç Osman denilen 14-15 yaşlarında bir delikanlı vardır ki adına destanlar yazılmıştır. Bu destanlarda 3 gün süren savaştan sonra bir kapıyı açtığından bahsedilir. Hangi kapıdır?..

- a- Bağdat'ta Tılsımlı Kapı
- b- Derbend'teki Demir Kapı
- c- Cağaloğlu'ndaki Yüce Kapı (Bâb-ı Âli)
- d- Revan'daki Tahta Kapı

3- Sultan İkinci Mehmed'in şanlı ordusu, İstanbul'u kuşattığında Bursa'nın Ulubat köyünden koşup orduya katılan Hasan adlı bir yiğit, canını hiç sayarak kulelerden birine tırmanır, elindeki sancığı burca diker. Şehir fethedilince Batı bunu hiç unutmamış, fethi küçümsemek için her türlü rivayeti kullanmıştır. Modern Bizans tarihçilerine göre aslında şehrin düşmesine sebep ne olmuştu?..

- a- İmparator Konstantin Paleologos'un korkaklığı
- b- Eğrikapı civarında bir sur kapısının açık unutulması
- c- Bizans askerinin çok yorgun düşmesi
- d- Hava muhalefeti

4- 26 Ekim 1596 tarihinde Arşidük Maximilien ile Bathory kumandasındaki 100 bin kişilik Birleşik Avrupa ordusu, Osmanlı topraklarını işgale başlar. Ordu Avusturya, Alman, İspanyol, Papalık, Floransa, Macar, Çek ve Leh askerlerinden meydana gelmektedir. Haçova'da Sultan

Üçüncü Mehmed'in komutasındaki Osmanlı ordusuyla harbe tutuşurlar. Osmanlı safları peş peşe çözülür. Düşman, padişahın bulunduğu karargâha kadar ulaşır. Arşidük Maximilien tam "savaşı kazandım" derken, askerlerinin kaçışmaya başladığını görür. Osmanlı karargâhındaki hizmetli sınıfı tarafından kovalanmaktadır. Neticede düşman, ağır bir yenilgi alır. Zırhlar içindeki şövalyeleri perişan eden hizmetli sınıfının ellerinde neler vardır?..

- a-Yemek kepçesi, su kabağı
- b-Ekmek bıçağı, satır, et tahtası
- c-Çadır direği, davul tokmağı
- d-Hepsi

5- Ali Suavi, 100 kadar adamıyla teknelere doluşurlar. Denizden Çırağan Sarayı'na çıkarlar. Maksatları, İkinci Abdülhamid Han'ı tahttan indirip yerine Beşinci Murad'ı geçirmektir. İhtilalin tahminen 15. dakikasında ortaya bir yiğit çıkar ki meşhur Yedi Sekiz Hasan Paşa'dır. Tek hamlede ihtilali sona erdirir. Nasıl?..

- a-Ali Suavi'ye uçan tekme atarak
- b-Ali Suavi'nin suratına Osmanlı tokadı çakarak
- c-Ali Suavi'nin kafasında odun kırarak
- d-Ali Suavi'ye bir kroşe savurarak

6- Serasker Hüseyin Avni Paşa, ihtilal yaparak Abdülaziz Han'ı tahttan indirir. Bu esnada hoş olmayan hadiseler yaşanır. Sultanın hanımının başındaki örtü hoyratça çıkarılır, hakaretler edilir, sandala konularak yağmur altında şemsiyesiz bir şekilde Topkapı Sarayı'na götürülür. Hadiseyi haber alan Abdülaziz Han'ın kayınbiraderi Çerkez Hasan, ihtilalcilerin toplantısını basar, elebaşlarını vurur. Mithat Paşa da kurtulanlar arasındadır, ama nasıl?..

- a-Çerkez Hasan'ın ayaklarına kapanır.
- b-Kadınlar tarafına kaçarak mutfak dolabına saklanır.
- c-Ölü taklidi yapar.
- d-Kendini camdan aşağı atar.

7- Mehmed Remzi Bey, Osmanlı'nın ilk ve son Güney Afrika konsolosudur. İngilizlerin son teknik topla tüfikle saldırdığı Zulu kabilesini onlara karşı teçhiz eder. İngilizlerin

ödü patlar. Baskent Johannesburg'da Mehmed Remzi'yi tutuklarlar. Ne yaparlar?..

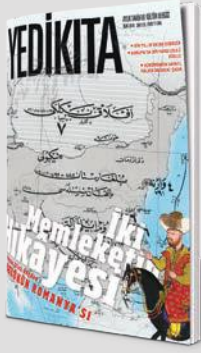
- a-Hapsederler.
- b-Ağır bir işkenceden geçirirler.
- c-Ülkedeki Müslümanlardan korktukları için gizlice infaz ederler.
- d-Hepsi

8- Cevri Kalfa, Çerkez kökenli bir saray cariyesidir. Ondan geriye kendi parasıyla yaptırdığı Cevri Kalfa Sıbyan Mektebi ve bir çeşme ile Cevri Kalfa Suyolu yadigar kalmıştır. Onun asıl hizmeti farklı bir şekilde olmuştur. 28 Temmuz 1808'de sarayı basıp Sultan Üçüncü Selim'i şehid eden ve Şehzade Mahmud'u öldürmeye gelen eşkiyanın elinden, şehzadeyi kurtarmıştır. Eşkiyayı nasıl durdurmuş olabilir?..

- a-Kafalarında oklava kırarak
- b-Gözlerine kızgın kül serpererek
- c-155 Polis İmdat'ı arayarak
- d-Şehzadeyi saklayarak

9- Çanakkale savaşlarının pek çok kahramanı vardır. Ancak simge hâline geleni topçu bataryası erlerinden Seyit Onbaşı'dır. 18 Mart 1915 tarihinde, İngilizlerin "Ocean" zırhlısı Çanakkale Boğazı'nı geçmek isteyince bir kenarda duran 215 okkalık (275 kg) mermiyi namluya sürerek ateşler. İngiliz gemisi boğazın sularına gömülür. Savaşın sonra top mermisini sırtında taşırken resmini çekmek isterler. Seyit Onbaşı, benzer mermiyi birkaç defa sırtlamak isterse de başaramaz. Sonunda fotoğrafını çekebilirler fakat nasıl?..

- a-Fotoşopla mermi resmi eklenir.
- b-275 kilo yerine 40 kiloluk bir mermiyi sırtlanır.
- c-Mermi büyüklüğünde tahtadan bir mermi yapılır, siyaha boyanır.
- d-Onbaşıya günde beş öğün kalori takviyesi yapılır.

OCAK

Dünün Eflak Boğdan'ı bugünün Romanya'sının hikâyesini anlattık.

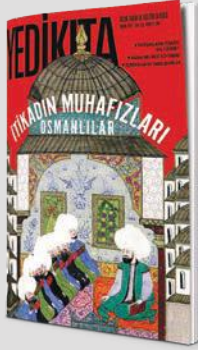

ŞUBAT

Kuzey Kutbu'ndan Sultan Abdülhamid'e gelen mektubu beraber okuduk.

MART

Kuzey Afrika'daki Anadolu Tunus'u karış karış gezdik.

NİSAN

Ehl-i Sünnetin her daim muhafızlığını yapan Osmanlıları bir kez daha yâd ettik.

MAYIS

Kırgızistan'ın tarihî geçmişine beraber yol aldık.

HAZİRAN

Mukaddes topraklara saldıranlara Osmanlı'nın nasıl karşı koyduğunu uzmanından öğrendik.

YEDİKITA İLE GEÇEN BİR YIL 2019

TEMMUZ

Hindistan'daki hak-bâtil mücadelesini okurken günümüzü daha iyi anladık.

AĞUSTOS

Asırlardır büyük bir ihtimamla dokunan ve değiştirilen "Kisve"yi yerinde keşfettik.

EYLÜL

Kitap dostu padişahlar ile sayfaların arasında ilim dolu bir yolculuğa çıktık.

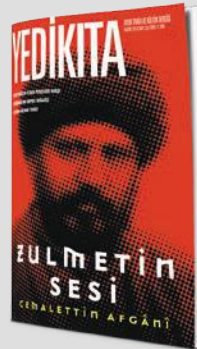
EKİM

Nakiş nakış dokunan İstanbul'un nasıl yavaş yavaş yok olduğunu gözler önüne serdik.

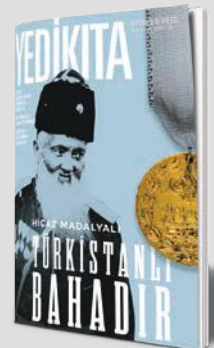
KASIM

Cemalettin Afgânî ve takipçilerinin dini nasıl tahrip ettiklerine şahitlik ettik.

ARALIK

Türkistanlı halk kahramanı Şabdan Bahadır'ın hayatının bilinmeyenlerini torunundan dinledik.

YEDİKITA
TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ

yedikita.com.tr | f t i @

sanal fuvar

Herkes fuar heyecanı
yaşasın diye kampanyaları
sanala taşıdık.

15 Aralık 2019 - 31 Ocak 2020

- Kapıda Ödeme Kolaylığı
- Ücretsiz Kargo (50 TL Üzeri)
- Üye Olmadan Hızlı Alışveriş
- 6 Taksit Fırsatı
- Sürpriz Hediyeler

* İndirimler mağazalarımızda da geçerlidir.

camlica kitap
www.camlicakitap.com